

บทที่ 2

เอกสารและการศึกษาที่เกี่ยวข้อง

การศึกษานี้ครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ศึกษา ค้นคว้า เอกสาร ตำรา และการศึกษาที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประกอบด้วย

1. ทฤษฎี แนวคิด และความหมายเกี่ยวกับความคาดหวัง
2. แนวคิดและความหมายเกี่ยวกับบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวัง
3. ความหมายและคุณลักษณะของอาจารย์ที่ปรึกษา
4. บทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษา
5. การศึกษาที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎี แนวคิด และความหมายเกี่ยวกับความคาดหวัง

ความหมาย

สงวนศรี วิรัชชัย (2527, หน้า 88) ได้ให้ความหมายของความคาดหวัง (Expectation) ไว้ว่าหมายถึง การที่บุคคลคาดการณ์ล่วงหน้าว่า การทำงานจะมีโอกาสประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวมากน้อยเพียงใด ถ้าบุคคลคาดว่าจะมีโอกาสประสบความสำเร็จ เขาจะมีแรงจูงใจสูงกรณีที่เขาคาดว่าไม่มีโอกาส และไม่มีทางที่จะทำให้งานนั้นสำเร็จได้ หรือมีน้อยมาก ในขณะที่สรูจาร์ค จันท์เอม (2529, หน้า 55) ได้ให้ความหมายไว้ว่า คือ ความเชื่อว่าสิ่งใดสิ่งหนึ่งน่าจะเกิดขึ้น และสิ่งใดไม่น่าจะเกิดขึ้น ความคาดหวังจะเกิดขึ้นตรงตามความเชื่อ หรือการคาดการณ์ล่วงหน้าหรือไม่นั้น ย่อมขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของแต่ละคน หากความคาดหวังนั้นประสบความสำเร็จ หรือถูกต้อง เขาเหล่านั้นจะมีเจตคติที่ดี หรือมีความพึงใจต่อสิ่งนั้น แต่ถ้าหากความคาดหวังผิดพลาดในสิ่งใด ก็จะมีเจตคติไม่ดีต่อสิ่งนั้น ส่วนวิฑูรย์ สิมะโชคดี (2537, หน้า 30)

ได้ให้ความหมายของความคาดหวังจากเป้าหมายไปสู่การปฏิบัติงานว่าหมายถึง ความคาดหวัง (ความเป็นไปได้) ที่ว่าถ้ามีความพยายามแล้ว ย่อมนำไปสู่การกระทำ แม้การกระทำที่เสร็จจะไม่บรรลุเป้าหมาย เพราะงานยากเกินไปหรือประเมินค่าไม่เพียงพอหรือบุคคลขาดความชำนาญ

นอกจากนี้ ลิทธิโชค วรานุสันติกุล (2524, หน้า 140) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับความคาดหวังว่า ความคาดหวังมิได้จำเพาะเจาะจงที่จะกระทำเพียงอย่างเดียว แต่จะรวมไปถึง แรงจูงใจ ความเชื่อ ความรู้สึก ทัศนคติ และค่านิยมอีกด้วย ทั้งนี้ความคาดหวังในบทบาท เป็นเรื่องของการที่สมาชิกของกลุ่มโดยทั่วไปรับรู้หรือตั้งความหวังว่าบุคคลที่ครอบครองสถานภาพอยู่ ควรกระทำ มีแรงจูงใจ มีความเชื่อ มีความรู้สึก มีทัศนคติ ค่านิยมอย่างไร

ทฤษฎีความคาดหวัง (The Expectancy Theory)

จากแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับแรงจูงใจ ซึ่งรวบรวมแนวคิดของนักจิตวิทยายุคปัจจุบันในกลุ่ม ญาณนิยม (Cognitivism) โดยมี Vroom (อ้างใน ลิทธิโชค วรานุสันติกุล, 2532) เป็นผู้นำ ได้เสนอทฤษฎีความคาดหวัง บนพื้นฐานความเชื่อเรื่องสุขนิยม (Hedonism) ที่เชื่อว่ามนุษย์ทุกคน มีความโน้มเอียงเข้าหาความสุข และพยายามหลีกเลี่ยงความทุกข์ทั้งมวลเท่าที่จะทำได้ ซึ่งเป็นหลักการที่ได้รับความเชื่อถือจากนักปรัชญาทั้งหลาย

เมื่อได้นำวิธีการทางวิทยาศาสตร์มาศึกษาพฤติกรรมของมนุษย์ นักจิตวิทยากลับพบว่าไม่สามารถทดสอบและพิสูจน์หลักการสุขนิยมว่าเป็นจริงได้ ด้วยเหตุนี้นักจิตวิทยาจึงได้พยายามอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจกับพฤติกรรมที่เกิดขึ้น โดยเชื่อมโยงกับตัวแปรอื่นที่สำคัญ ได้แก่ ความเชื่อ ความคาดหวัง และการคาดการณ์ ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้เกิดขึ้นโดยการกระทำที่มีเป้าหมาย และบนพื้นฐานของความรู้สึกตัวตลอดเวลา เนื่องจากนักจิตวิทยากลุ่มนี้เชื่อว่ามนุษย์เป็นสัตว์โลกที่ใช้ปัญญา ใช้ความคิดหลักการและเหตุผลในการตัดสินใจว่าจะกระทำพฤติกรรมอย่างหนึ่งอย่างไร เพื่อให้บรรลุเป้าหมายโดยสนองความต้องการของตนเอง จึงเกิดข้อตกลงเบื้องต้น (Assumption) ขึ้นดังนี้

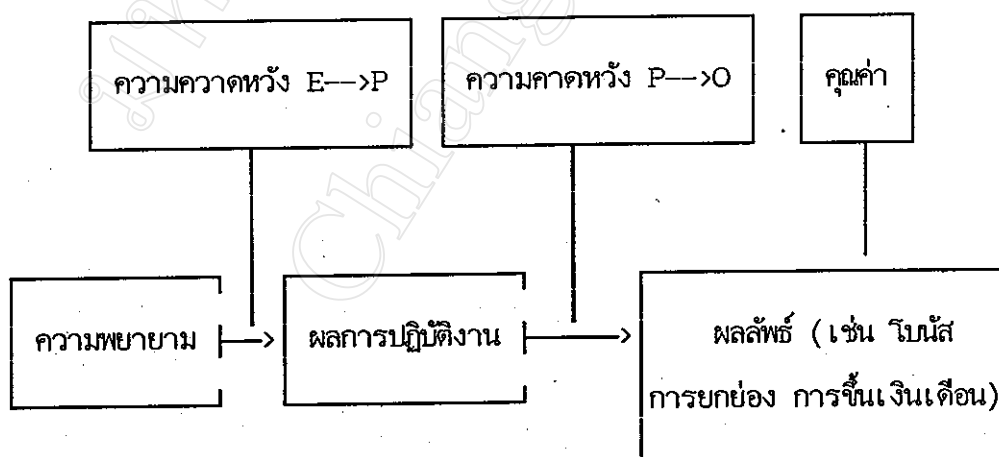
1. พฤติกรรมของมนุษย์ ถูกกำหนดขึ้นจากแรงผลักดันทั้งภายใน และภายนอก
2. มนุษย์แต่ละคนนั้นมีความต้องการ ความปรารถนา และเป้าหมาย (Need, Want and Goal) ต่างกัน

3. การแสดงพฤติกรรมของมนุษย์ เกิดเนื่องจากการประเมินคุณค่าของผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น ภายหลังการแสดงพฤติกรรมนั้น ๆ

แนวคิดพื้นฐานของทฤษฎีความคาดหวัง .

Bartol and Martin (1991) ได้กล่าวถึงทฤษฎีความคาดหวังตามแนวความคิดของ Vroom ว่าจะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบพื้นฐานอยู่ 3 องค์ประกอบ คือ ความคาดหวังในความพยายามต่อการกระทำหรือการปฏิบัติงาน (Effect-Performance Expectancy = $E \rightarrow P$) ความคาดหวังในการกระทำต่อผลลัพธ์หรือผลของการปฏิบัติงาน (Performance - Outcome Expectancy = $P \rightarrow O$) และความคาดหวังในคุณค่าของผลลัพธ์ หรือรางวัล (Valence of Outcome) ซึ่งบุคคลจะทุ่มเทความพยายามในการทำงานหรือไม่ขึ้นอยู่กับพิจารณาองค์ประกอบทั้งสามนั้น ภายใต้สถานการณ์ที่กำหนด

แผนภูมิที่ 1 องค์ประกอบพื้นฐานของทฤษฎีความคาดหวัง

ที่มา : Bartol and Martin, (1991, p.457)

1. ความคาดหวังในความพยายามต่อการกระทำหรือการปฏิบัติงาน (Effect-Performance Expectancy = $E \rightarrow P$) เป็นการคาดการณ์หรือประมาณการไว้ล่วงหน้าว่ามีความเป็นไปได้มากน้อยเพียงใด ในการที่จะแสดงพฤติกรรม หรือลงมือทำงานอย่างใดอย่างหนึ่งว่าจะประสบผลสำเร็จหรือไม่ ถ้าได้ใช้ความพยายามอย่างเต็มความสามารถของตนเอง ร่วมกับความพร้อมอื่น ๆ ตามสถานการณ์ในขณะนั้น และดังคาดการณ์หรือประมาณการว่ามีความพร้อมเพียงพอ บุคคลจะตัดสินใจแสดงพฤติกรรม หรือลงมือทำงานขึ้นนั้นด้วยความพยายามดังกล่าว แต่ถ้าวางงานนั้นยากเกินไป ตนเองไม่มีความสามารถเพียงพอ ขาดทรัพยากรหรือสิ่งสนับสนุนที่สำคัญ บุคคลอาจตัดสินใจไม่แสดงพฤติกรรมหรือลงมือทำงานขึ้นนั้น ดังนั้นงานความพร้อมของสิ่งแวดล้อมการทำงาน และความสามารถของตนเองที่มีอยู่จึงเป็นตัวจูงใจที่ทำให้เกิดพฤติกรรมหรือการทำงาน

2. ความคาดหวังในการกระทำต่อผลลัพธ์หรือผลของการปฏิบัติงาน (Performance-Outcome Expectancy = $P \rightarrow O$) เป็นการคาดการณ์หรือประมาณการไว้ล่วงหน้าก่อนที่จะแสดงพฤติกรรมหรือลงมือทำงานว่า ถ้าได้แสดงพฤติกรรมหรือลงมือทำงานขึ้นนั้นแล้ว ด้วยความพยายามอย่างเต็มที่จะได้ผลลัพธ์อย่างไรกับตนเอง ผลลัพธ์ที่ได้นั้นก่อให้เกิดผลดีและผลเสียต่อตนเองอย่างไรบ้าง คำนวณหรือไม่ ผลลัพธ์หรือรางวัลที่ได้รับนี้รวมถึงรางวัลภายนอกที่เป็นรูปธรรมชัดเจน (Extrinsic Reward) เช่น เงิน ค่าชมเชย การเลื่อนตำแหน่ง เป็นต้น และรางวัลภายในที่เป็นนามธรรม (Intrinsic Reward) เช่น ความรู้สึกเป็นสุข อิ่มเอิบใจในความสำเร็จของชีวิต ฯลฯ ดังนั้น ผลลัพธ์จึงเป็นตัวจูงใจสนับสนุนให้เกิดพฤติกรรม

3. ความคาดหวังในคุณค่าของผลลัพธ์หรือรางวัล (Valence of Outcome) เป็นการคาดการณ์หรือประมาณการในการให้คุณค่าของผลลัพธ์หรือรางวัลจากการทำงานขึ้นนั้นๆ เมื่อได้ใช้ความพยายามอย่างเต็มความสามารถของตนเองแล้ว บุคคลจะมีความคาดหวังหรือประมาณการในการให้คุณค่าของผลลัพธ์แตกต่างกันออกไปแต่ละบุคคล ถึงแม้ว่างานที่ทำนั้นจะมีลักษณะงานเช่นเดียวกันกับคนอื่นก็ตาม ถ้าเมื่อใดบุคคลมีความคาดหวังหรือประมาณการในการให้คุณค่าของผลลัพธ์ไว้มากก็จะเป็นรางวัลที่มีค่าสูง แต่ถ้าน้อยก็จะเป็นรางวัลที่มีคุณค่าต่ำ ดังนั้น รางวัลที่มีคุณค่าสูง จะเป็นตัวจูงใจให้บุคคลตัดสินใจแสดงพฤติกรรมหรือลงมือทำงาน

แนวคิดและความหมายเกี่ยวกับบทบาทที่เป็นจริงและที่คาดหวัง

คำว่า "บทบาท" ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2539) ได้ให้ความหมายไว้ว่า หมายถึง ทำท่าตามบท รำตามบท โดยปริยาย หมายความว่า การทำหน้าที่กำหนดไว้ เช่น บทบาทของพ่อแม่ บทบาทของครู (ราชบัณฑิตยสถาน 2525, หน้า 453)

วิญญู สาร (2519, หน้า 155) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทไว้ว่า "บทบาท (Role) หมายถึง ความมุ่งหวัง (Expectation) ที่บุคคลอื่นคาดหวังว่าบุคคลในตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่งควรกระทำหรือแสดงพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งออกมาในสถานการณ์ต่าง ๆ บทบาทหน้าที่มีความคู่อยู่กับตำแหน่งที่บุคคลดำรงอยู่เสมอ"

อานนท์ อาภาภิรม (2525, หน้า 54-55) กล่าวว่า เมื่อบุคคลดำรงตำแหน่งในสังคม บุคคลย่อมต้องแสดงบทบาทตามตำแหน่งนั้น ๆ เพราะฉะนั้น โดยปกติวิสัยแล้วสถานภาพและบทบาทจึงเป็นสิ่งที่ควบคู่กันไป อย่างไรก็ตามการปฏิบัติหน้าที่ย่อมขึ้นอยู่กับบุคคลที่เข้ามาดำรงตำแหน่งนั้น ๆ เพราะฉะนั้นบทบาทจึงเป็นรูปการ (Aspect) ที่เคลื่อนไหว หรือรูปการทางพฤติกรรมของตำแหน่ง

สุพัตรา สุภาพ (2526, หน้า 34) ได้ให้ความหมายของบทบาทว่าเป็นการปฏิบัติตามสิทธิและหน้าที่ของสถานภาพ หรือตำแหน่ง การกำหนดบทบาทจะช่วยกำหนดความรับผิดชอบของงานต่าง ๆ ด้วย ในขณะที่ อุทัย หิรัญโต (2526) ได้กล่าวไว้ว่าบทบาทคือพฤติกรรมอันพึงคาดหมาย (Expected Behavior) ของบุคคลแต่ละคนในกลุ่มหรือในสังคมหนึ่ง ๆ ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวโดยปกติเป็นสิ่งที่กลุ่มหรือสังคมหรือวัฒนธรรมของกลุ่มหรือสังคมกำหนดขึ้น ดังนั้น บทบาทจึงเป็นแบบแผนพฤติกรรมในสถานภาพหนึ่ง ๆ ที่พึงมีต่อบุคคลอื่นๆ ในอีกสถานภาพหนึ่งในสังคมเดียวกัน สำหรับ ไวรรัช เจียมบรรจง (2523, หน้า 108) ได้ให้ความหมายของบทบาทไว้หลายแง่ดังนี้ แง่สังคมวิทยา บทบาทคือ การปฏิบัติตามตำแหน่ง แง่จิตวิทยา บทบาทคือ การแสดงออกหรือการปะทะสังสรรค์ของแต่ละบุคคล และในแง่จิตวิทยาสังคม บทบาทก็คือ การแสดงออกหรือพฤติกรรมหรือการปะทะสังสรรค์เกี่ยวข้องกับตำแหน่งของบุคคลในกลุ่มสังคม

และ สงวน สุธะเลิศอรุณ และคณะ (2522, หน้า 34-35) กล่าวว่าบทบาทเป็นผลรวมของสิทธิหน้าที่บุคคลย่อมแสดงบทบาทตามสิทธิและหน้าที่ ตามสถานภาพ การแสดงบทบาทแบ่งได้ 3 ลักษณะ คือ

1. บทบาทที่แสดง (Actual Role) เป็นบทบาทที่เจ้าของสถานภาพแสดงจริง ซึ่งอาจเป็นบทบาทที่สังคมคาดหวัง หรือบทบาทที่ตนเองคาดหวังหรืออาจจะไม่เป็นบทบาทที่สังคมและตนเองคาดหวังก็ได้

2. บทบาทตามความคาดหวัง (Expected Role) เป็นบทบาทที่ผู้อื่นคาดหวังว่าเจ้าของบทบาทควรมีบทบาทอย่างไร

3. บทบาทตามลักษณะการรับรู้ (Perceived Role) เป็นบทบาทที่เจ้าของสถานภาพรับรู้เองว่าตนเองควรมีบทบาทอย่างไร

จากแนวคิดดังกล่าวสรุปได้ว่า บทบาทที่คาดหวังเป็นลักษณะหนึ่งของบทบาทที่ผู้อื่นและตนเองคาดหวังว่าจะแสดงพฤติกรรมอย่างไร และบทบาทที่เป็นจริงก็เป็นอีกลักษณะหนึ่งของบทบาทที่ตนเองแสดงพฤติกรรมออกมา ซึ่งอาจจะ เป็นบทบาทที่ตัวเองหรือผู้อื่นคาดหวังหรืออาจจะไม่ใช่บทบาทที่ผู้อื่นหรือตนเองคาดหวังก็ได้

ความหมายและคุณลักษณะของอาจารย์ที่ปรึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา (Student Advisor) หรืออาจารย์ที่ปรึกษาทางวิชาการ (Academic Advisor) คือตำแหน่งเดียวกัน สำหรับการศึกษานี้ใช้คำว่า อาจารย์ที่ปรึกษา (Student Advisor) เพราะมีความหมายกว้างขวางกว่า เนื่องจากอาจารย์ที่ปรึกษาไม่ได้มีหน้าที่ให้คำปรึกษาวิชาการเท่านั้นแต่ยังมีหน้าที่ให้ความช่วยเหลือแก่นักศึกษาทุก ๆ ด้าน ทั้งด้านวิชาการ สุขภาพอนามัย ปัญหาทางเศรษฐกิจ ปัญหาส่วนตัว และสังคม ซึ่งตรงกับ สุนัน อมรวิวัฒน์ (2518, หน้า 119) กล่าวว่า "อาจารย์ที่ปรึกษา คือ บุคคลที่มีประสบการณ์และมีความสามารถที่จะช่วยเหลือให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาเกี่ยวกับหลักสูตร วิธีการเรียนในศาสตร์สาขาหนึ่ง ๆ เป็นผู้ให้ข้อเท็จจริง ให้คำแนะนำช่วยเหลือ แนะนำแนวทางในการแก้ปัญหาส่วนตัวของนักศึกษา และในบางครั้งก็จะช่วยเหลือนักศึกษาในด้านสวัสดิการ"

ส่วน กรมพลศึกษา (2533, หน้า 6) ได้ให้ความหมายว่า อาจารย์ที่ปรึกษาคืออาจารย์ที่มีความรู้ มีประสบการณ์ซึ่งได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาแนะนำและช่วยเหลือนักศึกษาในด้านการศึกษา สวัสดิการ การพัฒนานักศึกษา วิชาชีพ และปัญหาส่วนตัว ตลอดจนรับผิดชอบในด้านการลงทะเบียนเรียนวิชาต่าง ๆ

สำหรับ สำนักงานสภาพัฒนาการศึกษาระดับปริญญา (2539, หน้า 1) ได้กล่าวว่า อาจารย์ที่ปรึกษา คือ บุคคลที่สถาบันอุดมศึกษาแต่งตั้งขึ้นเพื่อให้คำแนะนำช่วยเหลือและดูแลนักศึกษาในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านวิชาการ ด้านการพัฒนาศักยภาพ การปรับตัวเข้ากับสังคม การเข้าร่วมกิจกรรม การวางแผน และการเตรียมตัวเพื่ออาชีพ เป็นต้น

ดังนั้น ความหมายโดยสรุปของคำว่า อาจารย์ที่ปรึกษา จึงหมายถึง อาจารย์ที่ได้รับการแต่งตั้งจากคณะให้ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาช่วยเหลือและดูแลนักศึกษาในการศึกษาให้เป็นไปตามหลักสูตร และแผนกำหนดศึกษา การใช้บริการต่างๆ ของมหาวิทยาลัย ตลอดจนการดำรงชีวิตในมหาวิทยาลัย ให้มีความสุข และประสบความสำเร็จในชีวิตการศึกษาจนจบหลักสูตร

คุณลักษณะของอาจารย์ที่ปรึกษา

ในทัศนะของ สุจิตต์ เพียรชอบ (2521, หน้า 111-112) เห็นว่า อาจารย์ที่ปรึกษาควรเป็นผู้ที่ใจกว้าง มีมารยาท รักษาความลับได้เป็นอย่างดี และควรพยายามปรับปรุงบุคลิกภาพของตนให้เหมาะสมกับการเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา และมีหน้าตายิ้มแย้มแจ่มใส

ส่วน สำเนา ขจรศิลป์ (2529) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของอาจารย์ที่ปรึกษาที่ดีว่าควรเป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ดี มีความรับผิดชอบดี ใจกว้างและรับฟังความคิดเห็นของนิสิตนักศึกษา มีความรู้กว้างขวาง และทันเหตุการณ์ด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง มีความจริงใจและเห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีเหตุผลและมีความสามารถในการแก้ปัญหา มีความเมตตากรุณา ไวต่อการรับรู้และเข้าใจสิ่งต่าง ๆ ได้รวดเร็ว มีหลักจิตวิทยาในการให้คำปรึกษาและมีจรรยาบรรณอาจารย์ที่ปรึกษา มีความประพฤติเหมาะสมที่จะเป็นแบบอย่างที่ดีได้ รับบทบาทและหน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษาเป็นอย่างดี และมีประสบการณ์ในหน้าที่งานอาจารย์ที่ปรึกษา

สำหรับ สืบแสง พรหมบุญ (2529) ยังได้กล่าวถึง คุณสมบัติของอาจารย์ที่ปรึกษาไว้ว่าต้องมีกลเม็ดในการให้คำปรึกษา คือ ต้องมีกลเม็ดในการซักถาม ได้ตอบ อย่างละเอียดมาก นำหรือกระตุ้นการสนทนาให้เข้าสู่ปัญหา สร้างความสนใจ ไว้วางใจ การตั้งคำถามที่ทำให้เด็กโกรธควรละเว้น มีทักษะในการฟัง คือ อดทนฟังเวลานักศึกษาพูด แสดงความสนใจในคำพูดของนักศึกษา โดยมองหน้าผู้พูดบ้าง และมีทักษะในการให้ข้อมูล ให้อย่างไร แคไหน เมื่อไร ต้องเป็นข้อมูลที่ถูกต้อง หากแนะนำผิด ๆ อนาคตของนักศึกษาจะดับวูบ

นอกจากนั้น พรพรรณ ยศธร (2533, หน้า 11) ได้สรุปคุณลักษณะอาจารย์ที่ปรึกษาว่า ควรมีความรอบรู้ทั้งด้านวิชาการและการให้คำปรึกษาแก่นักเรียน นักศึกษา มีความอดทน และพร้อมที่จะแก้ไขปัญหานักศึกษา มีจรรยาบรรณ และมีมนุษยสัมพันธ์

และสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ (2539) ได้กำหนดคุณลักษณะของอาจารย์ที่ปรึกษาในสถาบันราชภัฏไว้ดังนี้คือ เข้าใจปัญหาของนักศึกษา พร้อมและรักที่จะช่วยเหลือให้นักศึกษาปรับตัวสภาพการเรียนรู้ระดับอุดมศึกษา โดยชี้แจงแนะนำให้นักศึกษาเข้าใจวิธีเรียน และวิธีการศึกษาค้นคว้า มีบุคลิกภาพที่ช่วยให้เข้าใจ อยากเข้าไปปรึกษา เป็นกันเอง มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีท่าทายน่าเชื่อถือศรัทธา สละเวลาพบกับนักศึกษาอย่างน้อยสัปดาห์ละหนึ่งครั้งเพื่อทราบปัญหาของนักศึกษา และทำความเข้าใจกับนักศึกษาของตนเป็นอย่างดี เอาใจใส่ในความประพฤติของนักศึกษา เป็นบุคคลที่ยอมรับและพยายามแก้ไขข้อบกพร่องของตนเอง และเป็นผู้มีความสามารถเหมาะสมกับตำแหน่งอาจารย์ที่ปรึกษา

จรรยาบรรณอาจารย์ที่ปรึกษา

ด้วยอาจารย์ที่ปรึกษามีหน้าที่ในการให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลืออบรมดูแลนักศึกษา อาจารย์ที่ปรึกษาจึงจำเป็นต้องยึดมั่นในจรรยาบรรณของอาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่ง สำเนาวั ขจรศิลป์ (2525) ได้กล่าวไว้ดังต่อไปนี้

1. อาจารย์ที่ปรึกษาต้องคำนึงถึงสวัสดิการของนิสิตนักศึกษา โดยไม่ควรทำการใด ๆ ที่จะก่อให้เกิดผลเสียหายแก่นิสิตนักศึกษาอย่างไม่เป็นธรรม
2. อาจารย์ที่ปรึกษาต้องรักษาข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับเรื่องส่วนตัวของนิสิตนักศึกษาในความดูแลให้เป็นความลับ

3. อาจารย์ที่ปรึกษาต้องพยายามช่วยเหลือนิสิตนักศึกษาจนสุดความสามารถ (ภายในขอบเขตความสามารถของตน) หากมีปัญหาใดที่เกินความสามารถที่จะช่วยเหลือได้ก็ควรแนะนำนิสิตนักศึกษาผู้นั้นไปรับบริการจากบุคลากรอื่น เช่น นักแนะแนว แพทย์ จิตแพทย์ และนักกฎหมาย เป็นต้น

4. อาจารย์ที่ปรึกษา ไม่ควรวิพากษ์วิจารณ์ บุคคลหรือสถาบันใดให้นิสิตนักศึกษาฟังในทางที่ก่อให้เกิดความเสื่อมเสียแก่บุคคลหรือสถาบันนั้น ๆ

5. อาจารย์ที่ปรึกษาต้องเป็นผู้ที่มีความประพฤติที่เหมาะสมตามจรรยาแห่งวิชาชีพในสาขาที่สอนและมีศีลธรรมจรรยาที่ดีงาม เพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีแก่นิสิต นักศึกษา

จากการศึกษาลักษณะของอาจารย์ที่ปรึกษา พอจะสรุปได้ว่าอาจารย์ที่ปรึกษาควรมีลักษณะเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์ด้านวิชาการ ด้านการให้คำปรึกษา มีความอดทนต่อการแก้ไขปัญหาค้าง ๆ ของนักศึกษา มีจรรยาบรรณของอาจารย์ที่ปรึกษา มีคุณธรรม จริยธรรมที่ดีงาม และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อทุก ๆ คน

บทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษา

ในสถาบันการศึกษาอุดมศึกษาของไทย ได้มีผู้ให้ความเห็นเกี่ยวกับบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาไว้ต่าง ๆ กัน ดังนี้ สุนน อมรวิวัฒน์ (2518, หน้า 130-132) ได้สรุปบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาไว้ว่า งานอันดับแรกของอาจารย์ที่ปรึกษาคือการให้คำปรึกษาทางวิชาการ ได้แก่ แนะนำวิธีการเลือกสายวิชา เรียนและการลงทะเบียนเรียน ทำความเข้าใจและให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการเพิ่มและถอนทะเบียนเรียนในรายวิชาต่างๆ แนะนำนักศึกษาให้เอาใจใส่ในการเรียน ใฝ่ใถ่ให้นักศึกษาเข้าใจในเรื่องการวัดผล แนะนำวิธีการเรียน และการแก้ปัญหาในการเรียน

ส่วนงานอันดับรองลงมา คือการให้คำปรึกษาแก่นักศึกษาในด้านสวัสดิการ โดยการช่วยเหลือนักศึกษาในการแก้ปัญหาต่างๆ เช่น ปัญหาส่วนตัว ได้แก่ ปัญหาด้านสุขภาพอนามัย ปัญหาทางการเงิน ได้แก่ การขาดแคลนทุนทรัพย์ในการเรียน ปัญหาทางสังคม ได้แก่ ปัญหาการปรับตัวในสังคม และปัญหาด้านอาชีพ ได้แก่ ความรู้ ความเข้าใจ และทัศนคติที่ถูกต้องต่อวิชาชีพ

ส่วน ทศพร มณีศรีจำ และคณะ (2527) เห็นว่า บทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาที่สำคัญ มีดังนี้คือ การให้คำปรึกษาด้านการเรียนการสอน (Academic Affairs) การให้คำปรึกษาด้านกิจกรรมนักศึกษา (Student Affairs) การให้คำปรึกษาสำหรับการดำรงชีวิตในสถานศึกษา (Counseling) และการให้คำปรึกษาเพื่อแนะอาชีพและการศึกษาต่อ (Career Placement and Post-Graduate Training)

ส่วน สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ (2539, หน้า 19-22) ได้กำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบของอาจารย์ที่ปรึกษาในสถาบันราชภัฏ พอสรุปได้ดังนี้

1. เป็นผู้เสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีและประสานงานระหว่างผู้บริหารอาจารย์และนักศึกษา

2. ควบคุมดูแลสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมของนักศึกษาในกลุ่มที่รับผิดชอบ

3. ให้ความช่วยเหลือแก่นักศึกษาในด้านต่าง ๆ ดังนี้

- 3.1 ด้านวิชาการ โดยให้แนวทางในเรื่องการวางแผนการศึกษา การเลือกวิชาเรียน โปรแกรมการเรียน ตลอดจนแก้ไขอุปสรรคปัญหาในการเรียนวิชาการต่างๆ ในด้านหลักสูตร ด้านการวัดผลและการสอน ด้านการเรียน ด้านทะเบียน วัดผลและการเงิน

- 3.2 ด้านสวัสดิการและพัฒนานักศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษามีหน้าที่ต้องให้ข้อมูลที่ถูกต้องแก่นักศึกษาในเรื่องของกฎเกณฑ์ระเบียบข้อบังคับของสถาบัน อีกทั้งต้องให้ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องสวัสดิการและบริการต่าง ๆ เพื่อให้นักศึกษาจะได้ปฏิบัติงานได้เหมาะสม และได้รับประโยชน์ตามสิทธิ์อันพึงมี อีกทั้งจัดรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักศึกษาที่อยู่ในความดูแล โดยมีระเบียบแบบแผน ประจำตัวนักศึกษาแต่ละคน และเป็นที่พึ่งแก่นักศึกษาเมื่อนักศึกษามีปัญหาส่วนตัว เอาใจใส่ ดูแลความประพฤติต่าง ๆ ของนักศึกษาเพื่อให้เป็นพลเมืองดีและมีศีลธรรม ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลิกภาพและให้นักศึกษาได้ตระหนักถึงหน้าที่ของตนในการเข้าร่วมกิจกรรมกับองค์การนักศึกษาและกิจกรรมต่างๆ ของสถาบัน รวมถึงต้องจัดให้นักศึกษาได้บำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติ ตลอดจนส่งเสริมนักศึกษาให้มีโอกาสพัฒนาตัวเองครบทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา

3.3 ด้านอื่น ๆ

นอกจากอาจารย์ที่ปรึกษาจะมีหน้าที่ในด้านวิชาการ ด้านสวัสดิการ และพัฒนา นักศึกษาแล้ว อาจารย์ที่ปรึกษายังมีหน้าที่ในการประสานงานกับอาจารย์ผู้สอนและหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษาเพื่อช่วยเหลือ และเพื่อประโยชน์ของนักศึกษา อีกทั้งต้องพิจารณาคำร้อง ต่าง ๆ ของนักศึกษา และดำเนินการได้ถูกต้องตามระเบียบและให้การรับรองนักศึกษาเมื่อนักศึกษา ต้องการรับรองเอกสารของสถาบันที่นักศึกษาจะนำไปแสดงกับหน่วยงานอื่น ตลอดจนชี้แจงให้นักศึกษา เข้าใจในบทบาทของนักศึกษาต่ออาจารย์ที่ปรึกษา และเข้าใจบทบาทหน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษา รวมทั้งชี้แจงให้นักศึกษาได้ติดตามอ่านประกาศ ข่าวสารของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างสม่ำเสมอ และควรเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษา เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจแก่นักศึกษา รวมถึงการจัดกิจกรรม เพื่อเสริมความรู้และประสบการณ์ให้แก่นักศึกษาเป็นครั้งคราว ตลอดจนประกาศเกียรติคุณนักศึกษา ที่กระทำความดีอีกด้วย

กองบริการการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (2540, หน้า 1-2) ได้กำหนดบทบาทของ อาจารย์ ที่ปรึกษาในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จากการสัมมนา ปีการศึกษา 2531 สรุปได้ดังนี้

1. ด้านวิชาการ ต้องศึกษาหลักสูตร แผนกำหนดการศึกษา ข้อบังคับ ลักษณะวิชา และ วิธีการจัดการเรียนการสอนเป็นอย่างดีและต้องให้คำแนะนำ ควบคุม ดูแล และติดตามผลการเรียน ของนักศึกษาให้เป็นไปตามแผนกำหนดการศึกษา หลักสูตร และตามข้อบังคับฯ

2. ด้านวิธีการให้คำปรึกษา ต้องรู้จักนักศึกษาในด้านต่าง ๆ เช่น ลักษณะนิสัยใจคอ ความสามารถในการเรียน สุขภาพ สภาพครอบครัว ให้คำแนะนำ คำปรึกษา ทั้งในด้านวิชาการ และปัญหาส่วนตัว ต้องสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับนักศึกษาและต้องบันทึกผลการเรียนและหลักฐานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษา

3. ด้านอื่นๆ ควรมีส่วนร่วมในกิจกรรมของนักศึกษา ควรรักษาสีหิทธิประโยชน์ของนักศึกษา ควรจัดเวลาให้นักศึกษามาพบอย่างสม่ำเสมอ ควรส่งเสริมและให้กำลังใจแก่นักศึกษา ควรให้คำ แนะนำเกี่ยวกับการประกอบอาชีพและศึกษาต่อ ควรจัดการพบปะสนทนาระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษา ด้วยกันเสมอ และควรให้ความเห็นในการลาของนักศึกษาทุกกรณี

จากการศึกษาบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาจากนักวิชาการและสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ที่กล่าวมา พอสรุปได้ว่าอาจารย์ที่ปรึกษาควรมีบทบาทคือให้คำปรึกษา ปรึกษาด้านวิชาการ ปรึกษาส่วนตัว ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับสวัสดิการ และให้คำปรึกษาเพื่อการพัฒนาตนเองและอาชีพ

การศึกษาที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาในครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ศึกษาค้นคว้าการศึกษาที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

สุพัตรา เพชรภูมิ (2517) ได้ศึกษาความคาดหวังของนิสิตที่มีต่ออาจารย์ที่ปรึกษา โดยการสัมภาษณ์นิสิตชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ผลการศึกษาพบว่า

1. นิสิตมีความคิดเห็นไม่พอใจในบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษา เพราะความคิดเห็นไม่ตรงกัน ไปหาไม่ค่อยพบ ไม่สนใจนิสิต ถือความคิดเห็นตนเองเป็นสำคัญ
2. ให้บริการอาจารย์ที่ปรึกษาเพียงการเซ็นชื่ออนุมัติการลงทะเบียนเรียน เปลี่ยนหรือลดวิชาเรียนมากกว่าบริการอื่น ๆ
3. กลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลต่อชีวิตความเป็นอยู่มากกว่า เมื่อนิสิตมีปัญหาทั้งการเรียนและส่วนตัว เขาจึงปรึกษากับเพื่อนเป็นอันดับแรก และไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาเป็นอันดับสุดท้าย

ภักตรา จันทบุญศิลป์ (2519) ได้ศึกษาความคิดเห็นของนิสิต และอาจารย์ที่ปรึกษาทางวิชาการเกี่ยวกับหน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษาทางวิชาการของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร พบว่าการปฏิบัติงานของอาจารย์ที่ปรึกษาทางวิชาการยังไม่สนองความต้องการของนิสิตคือ นิสิตต้องการที่จะได้รับความช่วยเหลือ แนะนำ จากอาจารย์ที่ปรึกษาทางวิชาการมากกว่าที่เป็นอยู่ทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการเรียน ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษาที่ว่า ควรให้ความช่วยเหลือ แนะนำนิสิตให้มากขึ้น และอุทิศตนให้กับการปฏิบัติงานให้คำปรึกษามากขึ้น เช่นเดียวกัน

ในปีต่อมา ละออง ชูติกร (2520) ได้ศึกษามโนทัศน์ของอาจารย์ที่ปรึกษาในวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร พบว่า อาจารย์ที่ปรึกษาที่มีคุณลักษณะที่เหมาะสมควรมีอายุระหว่าง 30-34 ปี วุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี มีประสบการณ์การสอนเกิน 3 ปี ควรเป็นผู้ที่วางตัวได้เหมาะสมกับกาลเทศะ ยอมรับฟังความคิดเห็นของนักศึกษา มีอารมณ์มั่นคง และมีมนุษยสัมพันธ์ งานที่

อาจารย์ที่ปรึกษาควรปฏิบัติให้มากขึ้น คือ การให้ความรู้ ความเข้าใจแก่นักศึกษาในเรื่องหลักสูตร และแผนการเรียน การเลือกวิชาเรียน การลงทะเบียนเรียน วิชาการเรียน และการแก้ปัญหาทางการเรียน การเปลี่ยนแปลง การถอน เพิ่มกระบวนวิชาเรียน การลาพักการเรียน และการแนะนำให้ความช่วยเหลือแก่นักศึกษาที่เรียนอ่อน อาจารย์ที่ปรึกษาควรมีการคัดเลือกและควรรับผิดชอบนักศึกษา 10-15 คน จนจบการศึกษาแต่ละระดับ ส่วนปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของอาจารย์ที่ปรึกษา คือ การที่นักศึกษาไม่เห็นคุณค่า และความสำคัญของชั่วโมงโฮมรูม อาจารย์ที่ปรึกษามีงานด้านการสอน และงานพิเศษอื่น ๆ มาก ไม่มีเวลาพอที่จะให้คำปรึกษา และรู้จักนักศึกษาได้ไม่ทั่วถึง

ส่วน สุจริต เพียรชอบ และวรศักดิ์ เพียรชอบ (2523) ได้ศึกษาสภาพการให้คำปรึกษานิสิตในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผลการศึกษาพบว่า นิสิตชาย หญิงแต่ละคณะในแต่ละชั้นปี ส่วนใหญ่ได้รับคำปรึกษาจากอาจารย์อยู่ในระดับน้อยมาก และต้องการคำปรึกษาในด้านวิชาการ และการเรียนการสอนด้วยวิธีการแบบรายบุคคล นิสิตมีความเห็นว่า บุคลิกภาพ ลักษณะนิสัยและลักษณะอารมณ์ของอาจารย์ที่ปรึกษาในด้านต่าง ๆ อยู่ในระดับดีมาก ความสามารถของอาจารย์ที่ปรึกษาในด้านต่าง ๆ อยู่ในระดับดี ควรจะให้คำปรึกษาตอนเลือกวิชาเรียน เพื่อลงทะเบียนเรียน เมื่อมีปัญหาทางวิชาการ นิสิตจะไปหาอาจารย์ที่ปรึกษาหรืออาจารย์ผู้สอนวิชาการ เมื่อมีปัญหส่วนตัว จะไปหานิสิตรุ่นพี่ และอาจารย์ที่ปรึกษามากที่สุด ทั้งอาจารย์ที่ปรึกษาและนิสิตมีความเห็นสอดคล้องกันว่าการเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ควรเป็นตั้งแต่ต้น ติดต่อกันจนนิสิตสำเร็จการศึกษา ปัญหาและอุปสรรคสำคัญในการให้คำปรึกษา ได้แก่ การที่อาจารย์ที่ปรึกษา มีงานสอนและงานอื่นมากเกินไป อาจารย์และนิสิต ขาดความสนิทสนมกัน อาจารย์ที่ปรึกษาไม่ได้สอนนิสิตทำให้ไม่รู้จักนิสิตเท่าที่ควร และส่วนใหญ่ นิสิตรุ่นพี่ให้คำปรึกษาเพียงพอแล้ว

นอกจากนี้ ชัยยุทธ์ เจริญพิพัฒน์สุข (2527) ได้ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษา สาขาวิชาพลศึกษา ในสถาบันอุดมศึกษา พบว่า บทบาทอาจารย์ที่ปรึกษาที่ควรปฏิบัติ คือ ด้านการศึกษา ได้แก่ ให้ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร ให้คำปรึกษาเมื่อมีปัญหาการเรียน ด้านสวัสดิการ ได้แก่ แนะนำแหล่งที่ทำงานเมื่อสำเร็จการศึกษา แนะนำเกี่ยวกับการใช้บริการต่าง ๆ เช่น ห้องสมุด ห้องพยาบาล ด้านพัฒนานิสิต นักศึกษา ได้แก่ แนะนำในเรื่องการแต่งกาย

ให้เหมาะสม แนะนำเกี่ยวกับการฝึกทักษะ และด้านวิชาชีพพลศึกษา ได้แก่ ให้ความรู้ ความเข้าใจ และทัศนคติที่ถูกต้องของวิชาชีพพลศึกษา ปลุกฝังให้มีความภาคภูมิใจในวิชาชีพ และเมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทอาจารย์ที่ปรึกษา สาขาวิชาพลศึกษาในมหาวิทยาลัย วิทยาลัยครู และวิทยาลัยพลศึกษา ปรากฏว่าไม่แตกต่างกัน

ต่อมา ประหยัด สายวิเชียร (2529) ได้ศึกษาความคิดเห็นและความคาดหวังของนักศึกษาที่มีต่อบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ซึ่งพบว่าด้านการแนะนำและการแนะแนว โดยส่วนรวมนักศึกษาเห็นว่าในสภาพปัจจุบันอาจารย์ที่ปรึกษาปฏิบัติได้ปานกลาง ด้านการให้ความช่วยเหลือนักศึกษา เห็นว่า อาจารย์ที่ปรึกษาปฏิบัติได้น้อย ส่วนด้านความรู้ความเข้าใจนักศึกษาเห็นว่าสภาพปัจจุบัน อาจารย์ที่ปรึกษาที่มีความรู้ในขอบข่ายของกระบวนการวิชาในคณะค่อนข้างดี เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาในสภาพปัจจุบันกับบทบาทตามความคาดหวังในด้านต่าง ๆ เหล่านี้แล้ว พบว่า อาจารย์ที่ปรึกษาปฏิบัติตนได้ต่ำกว่าที่นักศึกษาคาดหวังไว้ในทุกด้าน นอกจากการมีอคติลำเอียงเท่านั้นที่นักศึกษาเห็นว่าอาจารย์ที่ปรึกษาปฏิบัติตนได้ไม่แตกต่างกับที่นักศึกษาคาดหวังไว้

ในปีต่อมา อัญชลี เสงี่ยมเสถียร (2530) ยังได้ศึกษาบทบาทที่คาดหวังของนักศึกษาต่ออาจารย์ที่ปรึกษา ในการแนะแนวการศึกษา กรณีศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า อาจารย์ที่ปรึกษาส่วนมากไม่ได้ปฏิบัติตามบทบาทสอดคล้องและตรงกับบทบาทที่นักศึกษาคาดหวัง อันก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ และยังพบข้อที่น่าสังเกตอีกหลายประการที่อาจารย์ที่ปรึกษา เจ้าหน้าที่ฝ่ายบริการการศึกษา และผู้เกี่ยวข้องกับการแนะแนวการศึกษาทั้งระดับคณะและมหาวิทยาลัย ควรจะได้คำนึงและหาแนวทางในการร่วมมือกันเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว

ในส่วนของการมพลศึกษา (2533) ได้ศึกษา บทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาตามความคาดหวังของนักศึกษาวิทยาลัยพลศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง จำนวน 357 คน ของวิทยาลัยพลศึกษาทั้ง 17 แห่ง ประจำปีการศึกษา 2532 ผลการศึกษาพบว่า

1. นักศึกษาชายและนักศึกษาหญิงเห็นด้วยปานกลางในบทบาทที่ปฏิบัติจริงของอาจารย์ที่ปรึกษา

2. ความคิดเห็นของนักศึกษาชายและนักศึกษาหญิงเกี่ยวกับบทบาทที่ปฏิบัติจริงของอาจารย์ที่ปรึกษาในวิทยาลัยพลศึกษาไม่แตกต่างกัน

3. นักศึกษาชายและนักศึกษาหญิงเห็นด้วยมากในบทบาทที่คาดหวังของอาจารย์ที่ปรึกษา
4. ความคิดเห็นของนักศึกษาชายและนักศึกษาหญิงเกี่ยวกับบทบาทที่คาดหวังของอาจารย์ที่ปรึกษาในวิทยาลัยพลศึกษาไม่แตกต่างกัน
5. ความคิดเห็นของนักศึกษาเกี่ยวกับบทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่คาดหวังของอาจารย์ที่ปรึกษาในวิทยาลัยพลศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
6. แนวทางในการดำเนินงานของอาจารย์ที่ปรึกษา พบว่านักศึกษาส่วนใหญ่มีความเห็นว่าอาจารย์ที่ปรึกษาควรเข้าพบนักศึกษาในความรับผิดชอบเป็นกลุ่ม สัปดาห์ละครั้ง ในแต่ละครั้งควรใช้เวลาไม่เกิน 30 นาที ในรายที่ต้องการรับคำปรึกษาเป็นรายบุคคล ควรมีการนัดหมายอาจารย์ที่ปรึกษาก่อนแล้วจึงเข้าพบตามเวลานัดหมาย นักศึกษาควรมีอาจารย์ที่ปรึกษา 2 คน โดยผู้บริหารของวิทยาลัยเป็นผู้แต่งตั้งอาจารย์ที่ปรึกษาให้ทำหน้าที่รับผิดชอบนักศึกษาติดต่อกันไปตลอดหลักสูตร

และ แก้วศรีมา ปิ่นหุ่น (2540, หน้า 114) ได้ศึกษาบทบาทของครูและความต้องการของนักเรียนเกี่ยวกับการแนะแนวในโรงเรียน สังกัดงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง ผลการศึกษา พบว่า ความต้องการบริการให้คำปรึกษาอยู่ในระดับมากทุกเรื่อง เรียงลำดับดังนี้ การดูแลรักษาสุขภาพ การเตรียมตัวสอบ การปรับตัวในการเรียน การเรียนต่อสถาบันต่างๆ การให้คำปรึกษาเป็นกลุ่ม การปฏิบัติตัวในการเข้าสู่สังคม การครองตนในวัยรุ่น รายละเอียดเกี่ยวกับงานอาชีพ การปรับตัวในการคบเพื่อน การเตรียมตัวทำงาน การให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคล และการเข้าไปปรึกษากับครู นักเรียนก็มีความต้องการครูที่ให้คำปรึกษาอย่างเป็นกันเอง และเข้าใจนักเรียนด้วย

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง สามารถสรุปได้ว่า การปฏิบัติบทบาทในการให้คำปรึกษาสำหรับนักเรียน นักศึกษาโดยการให้ความรู้และคำแนะนำในด้านการศึกษา การติดตามผล การเรียน การแก้ไขปัญหาดังกล่าว ให้นักเรียน นักศึกษา ตลอดจนให้การอบรมแนะนำปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม การพัฒนาบุคลิกภาพ รวมทั้งให้คำแนะนำในการเตรียมตัว การปฏิบัติตนในการศึกษาต่อ และการประกอบอาชีพที่อาจารย์ที่ปรึกษาได้ปฏิบัติจริงนั้น อยู่ในระดับต่ำกว่าความคาดหวังของนักเรียนและนักศึกษา